

**TYÖELÄMÄ- JA TASA-
ARVOVALIOKUNNAN MIETINTÖ
13/2008 vp**

**Hallituksen esitys laiksi yhdenvertaisuuslain
2 §:n muuttamisesta**

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä kesäkuuta 2008 lähettänyt työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi yhdenvertaisuuslain 2 §:n muuttamisesta (HE 82/2008 vp).

Lausunto

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan pyynnöstä perustuslakivaliokunta on antanut asiasta lausunnon (PeVL 26/2008 vp), joka on otettu tämän mietinnön liitteeksi.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- oikeusministeri Tuija Brax ja lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö
- hallitusneuvos Tarja Kröger, työ- ja elinkeinoministeriö
- hallitusneuvos Päivi Pekkarinen, sisäasiainministeriö
- vähemmistövaltuutettu Johanna Suurpää, Vähemmistövaltuutetun toimisto
- pääsihteeri, ylitarkastaja Sari Haavisto, Etnisten suhteiden neuvottelukunta ETNO
- pääsihteeri Sarita Friman-Korpela ja varapuheenjohtaja Väinö Lindberg, Romaniaasiain neuvottelukunta.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi yhdenvertaisuuslain soveltamisalaa koskevaa säännöstä. Etniseen alkuperään perustuvan syrjinnän kiellon soveltamisalaa laajennettaisiin osittain myös yksityishenkilöiden välisiin suhteisiin, kun kysymys on yleisesti saatavilla olevien asuntojen, muun irtaimen tai kiinteän omaisuuden taikka palvelujen tarjoamisesta yleisölle. Yksityis- ja perhe-elämän piiriin kuuluvat oikeustoimet jäi-

sivät kuitenkin edelleen lain soveltamisalan ulkopuolelle.

Muutoksella oikaistaisiin rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta vuonna 2000 annetun neuvoston direktiivin virheellinen täytäntöönpano.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Direktiivin täytäntöönpanon oikaiseminen

Rodusta tai etnisestä alkuperästä riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta annettu direktiivi (ns. syrjintädirektiivi) saatettiin Suomessa voimaan yhdenvertaisuuslailla (44/2004). Yhdenvertaisuuslakia valmisteltaessa katsottiin, ettei direktiivi edellyttänyt syrjinnänkiellon ulottamista yksityishenkilöiden välisiin suhteisiin. Tätä tulkintaa tuki direktiivin johdanto-osassa tärkeäksi todettu yksityis- ja perhe-elämän sekä niihin liittyvien liiketoimien kunnioittaminen.

EU:n komissio antoi lokakuussa 2007 Suomelle perustellun lausunnon, jossa katsottiin yhdenvertaisuuslain 2 §:n 2 momentin 4 kohdan rajaamisen muihin kuin yksityisten henkilöiden välisiin suhteisiin olevan syrjintädirektiivin vastaista. Komissio katsoi, että kaikkia direktiivin mukaisia poikkeuksia tulee tulkita kapea-alaisesti, jotta ei vaaranneta direktiivin tavoitetta.

Perusteltuun lausuntoon antamassaan vastauksessa Suomi ilmoitti täsmentävänsä syrjintädirektiivin mukaisen syrjintäkiellon soveltamisalaa lainsäädännössään. Nyt käsiteltävänä olevan esityksen tavoitteena on saattaa yhdenvertaisuuslaki vastaamaan komission tulkintaa.

Saadun selvityksen mukaan syrjintädirektiivin kyseinen kohta on saatettu voimaan esimerkiksi Tanskassa, Itävallassa ja Kreikassa tekemättä mitään poikkeuksia yksityishenkilöiden osalta. Puolassa, Liettuassa ja Norjassa syrjintäkieltoa noudatetaan rajoitetusti yksityisten henkilöiden välisissä suhteissa. Ainoastaan Suomi ja Ruotsi rajasivat yksityisten henkilöiden väliset suhteet kokonaan soveltamisalan ulkopuolelle. Ruotsin lainsäädäntöä on komission perustellun lausunnon jälkeen muutettu samalla tavoin

kuin Suomen yhdenvertaisuuslakia esitetään nyt muutettavaksi. Muutosten jälkeen Suomen ja Ruotsin lait vastaavat Puolan, Liettuan ja Norjan tilannetta.

Valiokunta on pyytänyt asiasta perustuslakivaliokunnan lausunnon. Perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaan ehdotus ei ole ongelmallinen yksityiselämän suojan kannalta eivätkä lakiehdotuksessa tarkoitetut, etniseen alkuperään perustuvaa syrjintää sisältävät oikeustoimet kuulu perustuslaissa turvatun omaisuudensuojan piiriin.

Viitaten perustuslakivaliokunnan lausuntoon ja edellä esitettyyn selvitykseen direktiivin täytäntöönpanon vaatimuksista valiokunta ehdottaa yhdenvertaisuuslain 2 §:ää muutettavaksi hallituksen esityksessä ehdotetulla tavalla.

Vähemmistöryhmien asuntojen saannin turvaaminen

Syrjintädirektiivin tavoitteena on poistaa rotuun ja etniseen alkuperään liittyvä syrjintä ja parantaa siten vähemmistöryhmien asemaa muun muassa asuntojen vuokraamisessa. Valiokunta pitää direktiivin tavoitteita erittäin tärkeinä.

Nyt käsiteltävänä olevalla lakiehdotuksella syrjinnän kieltä laajenee koskemaan tilanteita, joissa yksityishenkilö vuokraa sijoitustarkoitukseen hankkimaansa asuntoa. Valiokuntakäsittelyn yhteydessä on noussut esiin vaara, että asuntojen vuokraaminen välitysliikkeiden ja julkisten ilmoitusten kautta voi vähentyä lainmuutoksen johdosta. Tämä vaikeuttaisi entisestään vähemmistöryhmien asunnonsaantia.

Yhdenvertaisuuslain mukaan viranomaisten on kaikessa toiminnassaan tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti edistettävä yhdenvertaisuutta ja muutettava niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista. Valiokunta pitää tärkeänä, että hallitus seuraa, onko lainmuutoksella vaikutuksia vähemmistöryhmien asuntotilanteeseen, ja kartoittaa vähemmistöryhmien asuntotilanteeseen liittyvät erityisongelmat. Valiokunta painottaa, että syrjinnän kieltämisen

ohella tasa-arvon edistämiseksi tarvitaan myös positiivisia toimia vähemmistöryhmien asuntotilanteen helpottamiseksi.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella työelämä- ja tasa-arvovaliokunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

Helsingissä 25 päivänä marraskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Arto Satonen /kok	Merja Kuusisto /sd
vpj.	Jukka Gustafsson /sd	Merja Kyllönen /vas
jäs.	Susanna Haapoja /kesk	Esa Lahtela /sd
	Hannakaisa Heikkinen /kesk	Markus Mustajärvi /vas
	Anna-Maja Henriksson /r	Katja Taimela /sd
	Arja Karhuvaara /kok	Jyrki Yrttiaho /vas.
	Johanna Karimäki /vihr	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Ritva Bäckström.